

Madrid tapa unes importants excavacions a causa de la futura boda

Muralla àrab i casament del príncep

JOSEP MARTORELL

De vegades una sessió de treball professional pot convertir-se en el motiu inspirador d'un article. Això és el que em va passar a mi coincidint amb el papanatisme general que va envair l'Estat espanyol (Catalunya inclosa, malgrat estar sotmesa al terrabastall d'una campanya electoral) amb motiu del prometatge d'una plebea i un príncep. Estàvem parlant de feina amb un estructurista de Madrid quan en un moment de relax em pregunta: "¿Oi que vosaltres vàreu participar en el concurs del Museu de les Col·leccions Reials a Madrid?". "Oi tant -vaig respondre-: dues vegades, perquè quan s'havia fallat el concurs, hi havia hagut un guanyador, se li havia encarregat el projecte per construir i estaven a punt d'adjudicar les obres, els tribunals de justícia, amb la lentitud que els caracteritza, van anul·lar el concurs tot donant la raó a una impugnació que deia que la selecció de candidats s'havia fet de manera irregular". El museu objecte del concurs era l'edifici que havia d'acollir i mostrar les col·leccions reials d'art, que ara es guarden en magatzems i s'ensenyen parcialment al Palau d'Orient de Madrid. Aquest palau, iniciat per Felip V i acabat per Carles III (s. XVIII), fou projectat per l'arquitecte italià Sachetti. No sé si tothom coneix la seva situació dins de la ciutat. És al barri vell, dona a la plaça d'Orient, davant per davant del Teatro Real, i mira, des d'una bona altura, el Campo del Moro, uns jardins magnífics situats al peu del palau, a la plana del Manzanares que

s'estén horitzó enllà. El palau, magnífic, de planta quadrada, s'organitza al voltant d'un pati central i té davant la façana sud un gran pati d'armes, amb porxos sobre el Campo del Moro i cossos massissos a la façana que dona a la plaça d'Orient. A l'extrem sud del conjunt, ja fora el recinte del palau, hi ha una mena de plaça que el separa de l'entrada principal de la catedral de l'Almudena, la catedral de Madrid. Aquesta església és un edifici horrorós, mastodòntic, el projecte del qual va passar per diverses mans fins que, en ple franquisme, es va resoldre a través d'un concurs. El resultat era d'esperar: una mala arquitectura monumental, fora d'època i molt lluny del context cultural europeu del moment. La catedral és, lògicament, propietat del bisbat, però la plaça del davant no. Pertany al Patrimoni de l'Estat. I és per aquesta raó que el projecte del nou Museu de les Col·leccions Reials s'havia de situar sota d'aquesta plaça i en una altra llenca de terreny situada entre la catedral i els jardins del Campo del Moro. El desnivell entre la plaça de la catedral i els jardins és notable, d'uns 40 m, i això permet situar sota la plaça gairebé tot el museu: les sales d'exposició, les reserves, els vestíbuls, la biblioteca i també els aparellaments necessaris.

En la primera convocatòria del concurs els concursants vam ser advertits que calia respectar, de manera absoluta, unes restes de la muralla àrab de la

XAVIER PORRATA

ciutat (s. IX) que s'havien trobat sota la plaça. El projecte les havia d'incorporar com un dels elements del museu. Les excavacions continuaven i en cas de noves troballes durant el procés del concurs seriem advertits per tenir-les en compte. El primer concurs de l'edifici del museu s'havia fet l'any 1999. Quan al cap de tres anys vam ser convidats de nou a tornar a concursar, les condicions havien canviat. El programa del museu lògicament era el mateix, però s'havia avançat molt en les excavacions de la muralla àrab i les troballes, ara molt més importants i de dimensió molt més gran, s'havien de respectar i d'incorporar al museu com un altre patrimoni a mostrar. El projecte es feia més complicat, però els concursants vam ser obedients i vam respectar les condicions. Va haver-hi un guanyador (no pas nosaltres) i no sé quina és en aquest moment la situació del projecte, però les obres encara no han començat. Ara, com a conseqüència de les excavacions, gairebé mitja plaça de la catedral (solar del futur museu subterrani) és un gran forat amb les importants restes de la muralla àrab, que s'hauran d'incorporar al futur museu.

Però ves per on, les coses han canviat radicalment. Ha arribat el prometatge de la periodista i el príncep i diu que les noces s'han de celebrar a la catedral.

I aquí arriba la notícia del meu amic l'estructurista. Acabava de rebre una telefonada d'un responsable del Patrimoni de l'Estat, que l'anés a veure de seguida perquè era urgentíssim calcular una llosa de formigó que tapés el forat de les excavacions de la muralla àrab i es pogués recuperar aquesta part de la plaça, davant de la catedral, perquè era on havien decidit d'instal·lar els camions de les televisions que han de transmetre en directe les noces. Es veu que és tan important el casament com la seva difusió mediàtica. On hem arribat! ¿És seriós? Els habitants d'aquesta Espanya plural (que ho és per Constitució, però que el *mandamás* de torn la vol *una, grande y libre*), ¿hem d'aguantar una monarquia que ha de muntar la moixiganga d'aquest casament solemne a la catedral de Madrid malgastant els nostres diners, i més dels necessaris, per tapar unes excavacions del patrimoni històric, només perquè es puguin instal·lar les càmeres de les televisions i convertir l'esdeveniment en un fet mediàtic de gran audiència? Donades les informacions que ens han arribat sobre la núvia (condició social, professionalitat, situació familiar, història personal), que Teresa Pàmies (AVUI, 10-11-2003) sintetitza tan bé amb les paraules: "Tot plegat, desconcertant per als monàrquics fonamentalistes i digne d'estudi per als republicans que no banalitzen...", ¿té sentit aquest malbaratament de diner públic en contra d'una actuació cultural com és la construcció d'un museu i la revalorització d'unes restes de muralles àrabs? Si el que em van contar és veritat i es gasten els diners per fer la llosa de formigó només per situar-hi les televisions i després desfer-la per poder construir el museu, és un fet que diu molt poc a favor de la monarquia.

Ja ho deia algú que el rei podria ser un bon candidat a la presidència de la república. Si hagués arribat a president i ja no fos rei, no tindriem el problema de la muralla àrab, perquè no hi hauria casament de príncep. Un bon estalvi per a tots plegats.

• JOSEP MARTORELL, ARQUITECTE

La reedició de la polèmica cíclica entre *optimistes* i *pessimistes* en relació amb el futur del català a Catalunya ha tornat a envair els mitjans de comunicació. Tanmateix, em dol constatar que la qualitat de bona part d'aquests (sub)productes presenta déficits més que destacats, anàlisis impressionístiques esbiaixades i poc rigoroses i, sobretot, defineix un clima d'enfrontament gens favorable a la imprescindible intervenció sinèrgica en un camp de tanta transcendència com el de l'estructuració comunicativa òptima de la comunitat de parla catalana. I mentrestant la quinta columna ultraliberal continua articulant -potser amb no tant de soroll però amb la mateixa tenacitat- el discurs tronat sobre la recessió del castellà a Catalunya (!). Això no és seriós.

Temo no equivocar-me si afirmo que la magnificació institucional dels avanços assolits per la llengua catalana al Principat de Catalunya ha estat un dels elements estimuladors més im-

Un pacte per a l'ús social de la llengua catalana

MIQUEL-ÀNGEL PRADILLA CARDONA

portants de l'activisme conflictivista (neo)liberal en l'àmbit de la legitimació del castellà. Paradoxalment, el canvi tradicional en l'assignació del rol de víctima, amb la reorganització contemporània de les estructures de poder i el lideratge governatiu continuat de les elits catalanòfones, ha propiciat entre bona part de la societat civil la percepció d'una pretesa normalitat. Un miratge que, vist amb una certa perspectiva de temps, ha generat com a fatal conseqüència una anestè-

sia col·lectiva davant la incertesa d'un esdevenidor per al català (i per a la seva comunitat etnolingüística) farcit d'interrogants. Només l'aparició de noves variables percebudes com a potencialment perilloses (l'alteració ecolingüística de la globalització i els efectes demolingüístics de les noves migracions) ha permès sortir de la lètgia i reubicar novament els elements de preocupació sota coordenades més realistes.

D'altra banda, davant l'establiment

d'un consens prou generalitzat pel que fa a la preocupant diagnosi sobre la salut lingüística de la llengua, la reacció de determinats sectors ha estat d'un tremendisme colossal. Sense la pretensió de voler amagar cap realitat, per adversa que siga, crec que aquest discurs derrotista no només no està justificat sinó que pot arribar a ser altament nociu si aconseguix sedimentar en una societat civil poc propensa a fer esforços destinats a causes per- ▶▶▶